

A young child with curly hair is playing with wooden blocks in a playroom. The child is wearing a light blue dress and a dark blue cardigan. The child is holding a wooden block and is about to place it on a stack of other blocks. The playroom has a red armchair and a wooden table in the background. The floor is covered with various colored blocks.

**Locatie in beeld.
Pedagogisch werkplan
van onze locatie voor
dagopvang en
voorschoolse educatie
(VE) 2024**

Inhoud:

Inleiding.

- Pedagogisch Kompas in het kort
- Voorschoolse educatie (VE)

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

- Eigenheid van onze locatie
- Onze locatie
- Stamgroepen
- Vaste gezichten
- Beroepskracht-kindratio (BKR)
- Beroepskrachten in opleiding, stagiairs

Opvoeden doen we samen.

Met ouders

- Kennismaken en wennen
- De mentor
- Spelinloop
- Elkaar informeren
- Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Door groepsmanagement

- Gedifferentieerd werken
- Beredeneerd werken
- Teamwerk
- Samen kinderen volgen
- Naar een volgende groep of naar de basisschool
- Signaleren van bijzonderheden
- Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen
- Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

Met andere organisaties

- Doorgaande lijn met het onderwijs
- Samenwerken met andere organisaties

In een rijke uitdagende omgeving.

- Indeling van de ruimte
- Inrichting van de hoeken en plekken
- Geordend materiaal
- Buitenruimte
- Duidelijkheid voor ieder kind

Met ruimte voor initiatief.

- Een vast maar flexibel dagritme
- Baby's en dreumesen
- Overgangen in het dagritme
- Belangrijke onderdelen in het dagritme
- Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Altijd in dialoog.

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

- Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt
- Extra opvang afnemen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach
- VE-opleidingsplan en coachingsplan
- 960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar
- Ons VE-programma
- Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen
- Specifieke VE-eisen in onze gemeente

Bijlage 1. De ontwikkelingsgebieden op een rij

Bijlage 2. Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

Bijlage 3. Begrippenlijst

Bijlage 4. Gebruikte literatuur

Locatie in beeld.

Pedagogisch werkplan van onze locatie voor dagopvang en voorschoolse educatie (VE).

Naam locatie: Korein St. Petrus Canisiuslaan

Adres locatie: St. Petrus Canisiuslaan 47, 5645 GC Eindhoven

Op onze locatie is de leidinggevende: Lotte Winters

Zij krijgt leiding van: Gonnie op het Veld

Waar in dit pedagogisch werkplan 'ouders' staat, kan ouder(s)/verzorger(s) worden gelezen. Waar 'zij' staat, kan 'hij' of 'die' worden gelezen.

Inleiding.

Dit pedagogisch werkplan is bestemd voor iedereen die benieuwd is naar onze locatie – van ouders en verzorgers tot medewerkers van de GGD. Voor onze eigen pedagogisch professionals is het een naslagwerk. Het pedagogisch werkplan beschrijft de sfeer op onze locatie én de manier waarop we voldoen aan de wettelijke pedagogische kwaliteitseisen.

Het pedagogisch werkplan *Locatie in beeld* ligt in het verlengde van het *Pedagogisch Kompas*, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG.

Pedagogisch Kompas in het kort

Kinderen zijn ontdekkers, onderzoekers, kunstenaars, kunstmakers, wetenschappers en handarbeiders – alles is in aanleg aanwezig. En elk kind is uniek. Geboren met een eigen aard, karakter, aanleg en talenten. Het is aan ons om die te zien, om ieder kind in beeld te hebben. Wij willen alle kinderen veel verschillende ervaringen bieden waardoor ze steeds een volgende stap kunnen zetten op hun ontwikkelpad. Elke dag weer.

We leren de kinderen kennen door goed naar ze te kijken en te luisteren. Voelt het kind zich goed (welbevinden)? En is de betrokkenheid hoog? Dat zijn de vragen die ertoe doen.

De antwoorden geven ons onmiddellijk feedback over onze inzet en de interactie met de kinderen. Doen we de goede dingen? We zien het direct: welbevinden en betrokkenheid zijn de graadmeters. Zowel voor een individueel kind als voor de groep.

Dagelijks stimuleren we het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen met vier pijlers:

- Opvoeden doen we samen
- In een rijke uitdagende omgeving
- Met ruimte voor initiatief
- Altijd in dialoog

In dit pedagogisch werkplan van de locatie lees je hoe we praktisch invulling geven aan de vier pijlers. In het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG lees je meer over de visie erachter.

Nieuwsgierig naar ons complete pedagogisch beleid? Kijk op onze website.

Voorschoolse educatie (VE)

Op onze locatie bieden we voorschoolse educatie (VE). Dit pedagogisch werkplan beschrijft ook hoe we voldoen aan de VE-eisen.

Nuttige informatie: van dagritme tot stamgroepen.

In dit hoofdstuk: een beschrijving van de locatie, de stamgroepen, de beroepskracht-kindratio en de inzet van beroepskrachten in opleiding.

Eigenheid van onze locatie

Onze locatie is kleinschalig waardoor de pedagogisch professionals de kinderen van alle groepen kennen. Vaak staan de deuren open en ontmoeten de kinderen en pedagogisch professionals elkaar in de hal, in de speelzaal of buiten. De groepen zoeken elkaar op om samen activiteiten te doen, zoals een poppenkast op de hal, een boek dat wordt voorgelezen of de oudste peuters die naar het sinterklaasjournaal kijken. Steeds wordt er weer iets leuks bedacht door de pedagogisch professionals en natuurlijk de kinderen zelf. Alle groepen zitten in hetzelfde gebouw waardoor het voor kinderen een fijne overgang is naar de volgende groep. Ook de basisschool Beppino sarto zit gevestigd in hetzelfde gebouw, waardoor ook deze overgang soepel verloopt als kinderen naar de basisschool gaan.

Onze locatie

De locatie Korein St. Petrus Canisiuslaan bestaat uit 6 groepen: een babygroep, een peutergroep, een peuterwerkgroep, een peuterwerkgroep voor kinderen van 3+ tot 4 jaar, VSO en 2 BSO groepen. Dagelijks zijn wij geopend van 7.30 uur tot 18.30 uur, 52 weken per jaar. De peuterwerkgroepen zijn 40 weken per jaar open en hebben de openingstijden van 08.30 uur tot 12.30 uur.

Bij de dagopvang hebben wij maximaal 52 kinderen per dag en bij de BSO 34 kinderen per dag.

Op de volgende feestdagen zijn wij in 2024 gesloten:

Nieuwjaarsdag: maandag 1 januari

Tweede paasdag: maandag 1 april

Hemelvaartsdag: donderdag 9 mei

Tweede pinksterdag: maandag 20 mei

Kerstmis: woensdag 25 en donderdag 26 december

Op donderdag 5 december, dinsdag 24 december en dinsdag 31 december gaan wij om 17:00 uur dicht.

Onze kinderen staan aan het begin van de meest fascinerende ontdekkingstocht die er bestaat: het leven. Kinderen zitten vol levenslust en nieuwsgierigheid. Ze groeien en ontwikkelen zich de hele dag door, stap voor stap. Wij bereiden kinderen voor op de samenleving van de toekomst door hun ontwikkeling te verrijken. Zodat zij kunnen opgroeien tot sociale, bekwame en verantwoordelijke volwassenen die een positieve bijdrage kunnen leveren aan de samenleving van nu en de toekomst. Wij

vinden het belangrijk dat er een huiselijke sfeer is binnen onze locatie, waar met veel liefde en humor wordt gewerkt.

Op onze locatie werken we inclusief: alle kinderen zijn welkom, ongeacht afkomst, sociaaleconomische positie, cultuur, geslacht of gender, eigen ontwikkeling van elk kind.

Wij vinden het belangrijk dat er ieder kind ertoe doet en dit uit zich in gelijke kansen voor ieder kind. Het pedagogisch kompas is de basis van inclusie. Wij kijken naar het kind als individu en wij spelen in op de behoeften van het kind. Kinderen krijgen bij ons de kans om te leren vanuit eigen interesses en vanuit eigen ontwikkelingsniveau.

Kinderen kunnen op onze locatie grenzen verleggen, anderen ontmoeten en zich ontwikkelen. Dit gebeurt met vallen en opstaan. Alle kinderen mogen dat op onze locatie op hun eigen manier en hun eigen tempo doen. "Het gemiddelde kind bestaat niet". Wij zien ieder kind als een bron van inspiratie, vol nieuwe en creatieve ideeën. Deze ideeën willen wij zo veel mogelijke de ruimte geven en in goede banen leiden. Wij laten onszelf graag door de kinderen inspireren. Ons doel is dan ook: de ontwikkeling van het kind verrijken. Daarbij vormen welbevinden en betrokkenheid de bril waardoor wij kijken. Voelt het kind zich goed? Is de betrokkenheid hoog? Met welbevinden en betrokkenheid als leidraad, krijgen we onmiddellijk feedback over onze aanpak, interacties en nieuwe interventies.

Kinderen met een hoog welbevinden beleven plezier, ze genieten en voelen zich als een vis in het water. Ze stellen zich open en zijn ontvankelijk voor wat op hen afkomt. Ze zijn spontaan en durven zichzelf te zijn. Betrokkenheid zien we als kinderen een hoge concentratie vertonen, de tijd vergeten, bezig zijn. Er is sprake van een intense mentale activiteit, een intrinsieke motivatie, gedrevenheid en geboeid zijn. Kinderen met een hoge betrokkenheid ervaren een grote voldoening en bewegen zich aan de grenzen van de eigen mogelijkheden. We werken dan ook vanuit de zone van naaste ontwikkeling van het kind.

Stamgroepen

Op onze locatie werken we met vaste groepen kinderen en een vast team van pedagogisch professionals.

Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen
Zonnetjes	0-2,3 jaar	12
Wolkjes	2-4 jaar	16
Sterren	2,3-4 jaar	16
Maantjes	3-4 jaar	8

Tijdens het kennismakingsgesprek vertellen we ouders met welke groepen we werken. We vertellen voor welke leeftijd elke groep is en hoe groot de groepen zijn. Ook vertellen we welke pedagogisch professionals bij elke groep horen, wanneer zij werken, en hoe we vaste pedagogisch professionals vervangen bij ziekte en vakantie. Op de locatie is te zien wie welke dag werkt – en zo nodig op welke tijden.

In bepaalde situaties maken kinderen bij ons gebruik van een tweede stamgroep. Afspraken hierover worden per kind met ouders afgestemd en schriftelijk vastgelegd. Deze afspraken worden jaarlijks geëvalueerd en, zo nodig, herzien bij het mentorgesprek van het desbetreffende kind. Wanneer en welke groepen samenwerken zie je in onderstaande tabellen.

Groep: Zonnetjes (oudste kinderen zonnetjes werken samen met Wolkjes)

	Openingstijden
Maandag	Van 07:30 tot 18:30
Dinsdag	Van 07:30 tot 18:30
Woensdag	Van 07:30 tot 18:30
Donderdag	Van 07:30 tot 18:30
Vrijdag	Van 07:30 tot 18:30

Groep: Wolkjes

	Openingstijden
Maandag	Van 07:30 tot 18:30
Dinsdag	Van 07:30 tot 18:30
Woensdag	Van 07:30 tot 18:30
Donderdag	Van 07:30 tot 18:30
Vrijdag	Van 07:30 tot 18:30

Groep: Sterren (werkt samen met Maantjes op studiedagen)

	Openingstijden
Maandag	Van 08:30 tot 12:30
Dinsdag	Van 08:30 tot 12:30
Woensdag	Van 08:30 tot 12:30
Donderdag	Van 08:30 tot 12:30
Vrijdag	Van 08:30 tot 12:30

Groep: Maantjes (werkt samen met Sterren op studiedagen)

	Openingstijden
Maandag	Van 08:30 tot 12:30
Dinsdag	Van 08:30 tot 12:30
Woensdag	Van 08:30 tot 12:30
Donderdag	Van 08:30 tot 12:30
Vrijdag	-

Vaste gezichten

Wanneer een vaste pedagogisch professional maximaal 4 weken uitvalt door ziekte, vakantie of verlof en er geen andere vaste professional beschikbaar is, wordt er een andere pedagogisch professional ingezet.

Om de emotionele veiligheid en stabiliteit te waarborgen, streven we ernaar het aantal andere professionals zo veel mogelijk te beperken, zorgen de vaste pedagogisch professionals voor een zorgvuldige overdracht en zetten ook de vervangende pedagogisch professionals de zes interactievaardigheden in. Ze reageren op een sensitieve en responsieve manier op de verbale en non-verbale signalen van de kinderen; ze bieden ruimte aan de eigenheid van kinderen en geven hen de mogelijkheid om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen; ze bieden de structuur die ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag te kunnen; ze voeren gesprekken met de kinderen, stimuleren hun ontwikkeling en begeleiden de onderlinge interacties.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

Net als alle locaties van Wij zijn JONG werken wij volgens de BKR-rekentool van de Rijksoverheid. Daarmee berekenen we hoeveel pedagogisch professionals er minimaal aanwezig moeten zijn op een groep. Is de dagopvang dagelijks tien uur of meer open, dan mag er per dag maximaal drie uur worden gewerkt met tenminste de helft van het aantal pedagogisch professionals. In ons basisrooster staat hoe de inzet van pedagogisch professionals is geregeld voor elke groep apart. De uren voorschoolse educatie op onze locatie worden niet in die drie uur aangeboden.

Onze gangbare personeelsdiensten en pauzetijden zien er als volgt uit:

Diensten	Pauzetijd tussen	Pauzeduur per professional
07:30 – 17:00	13:00 – 15:15	30 a 45 minuten
07:45 – 17:00	13:00 – 15:15	45 minuten
07:30 – 17:30	13:00 – 15:15	45 minuten
08:15 – 17:45	13:00 – 15:15	30 a 45 minuten
08:30 – 18:00	13:00 – 15:15	45 minuten
08:30 – 18:30	13:00 – 15:15	45 minuten
09:00 – 18:30	13:00 – 15:15	30 a 45 minuten
08:30 – 12:45	-	-

In de volgende situaties wordt afgeweken van de BKR:

Bij openen en sluiten van de groep.
Tijdens pauzes van pedagogisch professionals.

Hierbij gelden de volgende pedagogische afwegingen:

Er zijn minder kinderen aanwezig bij het openen en sluiten.

Er liggen veel kinderen te slapen tijdens de pauzes.

Op de volgende manieren blijven pedagogisch professionals aandacht besteden aan de behoeften van de kinderen:

Duidelijke taakverdeling.

Herkenbare rituelen, de dag wordt bij de baby's opgestart en aan het einde van de dag wordt er gezamenlijk afgesloten op de hal.

De deur tussen de babygroep en peutergroep staat open tijdens pauzetijd, zodat ze elkaar altijd om hulp kunnen vragen wanneer dat nodig mocht zijn.

Vorbereide omgeving waarin kinderen zich prettig voelen.

Gedifferentieerd werken.

Beroepskrachten in opleiding, stagiairs

Naast onze professionals werken er regelmatig beroepskrachten in opleiding (BBL'ers) en stagiairs op onze locatie. We hanteren het BBL- en stagebeleid van Wij zijn JONG.

Beroepskrachten in opleiding (BBL'ers) en stagiairs.

Op onze locatie zijn vaak een of meer BBL'ers en stagiairs aanwezig die het vak van pedagogisch professional leren. Ze voeren verzorgings- en begeleidingstaken uit en assisteren bij activiteiten. Dat doen ze onder verantwoordelijkheid van de pedagogisch professionals. Die zijn altijd in de buurt. Naarmate de opleiding vordert, neemt de zelfstandigheid van de BBL'ers en stagiairs toe. Elke BBL'er en stagiair heeft een interne stagebegeleider.

Opvoeden doen we samen.

De praktische invulling van de pijler 'Opvoeden doen we samen' heeft drie onderdelen: het contact met ouders, ons groepsmanagement, en de samenwerking met andere organisaties zoals basisscholen. Samen zetten we ons in voor de kinderen, zodat zij hun mogelijkheden en talenten optimaal kunnen ontwikkelen.

Opvoeden doen we samen – met ouders

In dit deel: kennismaken en wennen, de mentor, elkaar informeren, en samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

Kennismaken en wennen

In de eerste periode leggen we de basis van de vertrouwensrelatie tussen de ouders, het kind en de pedagogisch professionals. Het ene kind heeft meer moeite met nieuwe situaties of een nieuwe omgeving dan het andere. We besteden daarom bewust aandacht aan het wennen. Hoe eerder een kind zich veilig voelt bij ons (welbevinden), hoe sneller het betrokken kan spelen. Tijdens de kennismaking zoeken we met de ouders naar een manier van wennen die prettig is voor hun kind. In de wenperiode kijken we samen naar het welbevinden en we evalueren hoe het met hun kind gaat, zodat we eventueel iets kunnen aanpassen.

De pedagogisch professionals begeleiden het wennen op de volgende manier:

- Er wordt een mentor toegewezen aan het nieuwe kind.
- De mentor neemt contact op met de ouders om een intake in te plannen.

Inhoud intakegesprek

- Indien nodig eerst een rondleiding. Ouders welkom heten, groepen benoemen, plek om de spullen te bewaren, inzet personeel, buitenruimte en de speelzaal(peuters);
- Gegevens controleren aan de hand van tablet en intakeformulier en vragen of het gelukt is met de akkoordverklaringen;
- Vertellen dat we werken met een ouderportaal en hoe het werkt m.b.t. ziekmelden/afwezigheid;
- Uitleggen wat we doen wanneer een kind ziek wordt tijdens de opvang. En wanneer het niet kan komen. Er wordt ook verteld hoe we omgaan met medicijnen en zelfzorgmiddelen;
- Uitleg rol van de mentor;
- Vertellen hoe we de kinderen volgen via KIJK (3 mnd.-evaluatie, 1-jaarlijks gesprek).
- Samen met de ouder het welkomstboekje doornemen m.b.t. openingstijden/ breng en haaltijden, huisregels, wat meenemen, overdracht. (Pedagogisch beleid en veiligheid – en gezondheidsbeleid zijn te vinden op de website.)
- Ouder begeleiden naar de eerste dag en de wenperiode, tevens de wendagen afspreken;

- Afronden van het gesprek, mochten er naar aanleiding van het intakegesprek nog vragen/opmerkingen zijn mag de ouder altijd contact opnemen.

Wenmoment

We besteden bewust aandacht aan het wennen. Bij een nieuwe plaatsing komt een kind 2 keer wennen, voordat een kind meteen een dagdeel of hele dag komt. Vooral bij baby's is een zorgvuldige wenperiode van belang, omdat een nieuwe leefomgeving voor baby's een toename van prikkels kan betekenen: in de kinderopvang is meer geluid, er zijn meerdere kinderen, ze krijgen te maken met een ander dagschema. Wij adviseren dan ook om het wennen langzaam op te bouwen. Een kind mag voor de ingangsdatum van de plaatsing komen wennen.

- Eventueel kunnen de ouders eventjes blijven.
- We vertellen ouders dat ze op elk moment mogen bellen als ze hier behoefte aan hebben.
- Indien een kind veel moeite heeft met wennen, passen wij het wenbeleid aan en intensiveren wij het.

In eerste instantie zal er zoveel mogelijk 1 pedagogisch professional het kind begeleiden, om op die manier veiligheid te bieden. Denk hierbij aan:

- Het kind wegwijs maken in de nieuwe groep: waar is de wc, slaapruijnte, spelmateriaal etc.
- De kinderen laten we kennismaken met de dagindeling, rituelen en de gedragsregels. Dit doen we door veel te benoemen en te laten deelnemen.
- We betrekken het kind bij de verschillende activiteiten, daarbij wordt door de pedagogisch professional goed gekeken naar de wensen en behoefte van het kind.
- We gaan respectvol om met de gevoelens van het kind. Als het kind niet of juist wel wil meedoen geeft de pedagogisch professional daar ruimte voor.
- In de overdracht naar de ouder zal teruggekoppeld worden hoe de wenperiode verloopt en eventueel extra input gevraagd worden indien nodig.
- Vanaf de peutergroep vragen wij een kindje dat al vertrouwd is op de groep om het nieuwe kindje wegwijs te maken op de groep. Op deze manier stimuleren we het elkaar helpen en vriendschappen maken.

De mentor

Ieder kind krijgt een mentor toegewezen. Dat is een van de pedagogisch professionals van de groep. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de ouders en voert ook het intakegesprek. Ze vertelt het kind en de ouders dan onder andere wat haar rol als mentor betekent. Allereerst volgt de mentor de ontwikkeling van het kind. Ze heeft aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van het kind, en nodigt de ouders uit om daarover in gesprek te gaan. Verder streeft ze naar een soepele overgang tussen thuis en de opvang, en – als het kind vier jaar is – naar een goede overgang naar het onderwijs en de bso. Als de mentor langere tijd afwezig is, zorgen we voor vervanging. De nieuwe mentor licht de ouders daarover in. Als we een mentor toewijzen, kiezen we er een die voldoende aanwezig is tegelijkertijd met het kind. We houden ook rekening met het aantal kinderen waarvan een pedagogisch professional al mentor is.

Spelinloop

Bij de peuterspeelzaal hebben we elke maand een spelinloop. Deze verzorgen we van 11:45 uur tot 12:15 uur. In dit half uur mogen ouders komen kijken en we zorgen dat er elke keer weer iets anders te zien is. Dit kan bijvoorbeeld een kringmoment zijn, een vrij spel moment waarin ouders mee kunnen spelen, of een gerichte activiteit in het thema dat centraal staat. Op deze manier raken ouders ook vertrouwd aan de speelruimte, de materialen en onze pedagogisch professionals.

Elkaar informeren

We vertellen ouders waar ze belangrijke informatie kunnen vinden. Daarnaast laten we weten wat hun kind bij ons doet en hoe het gaat. Als ouders behoefte hebben aan een gesprek of een vraag willen stellen, dan maken we daar tijd voor. Wij informeren ouders, en ouders informeren ons. Want we horen graag hoe het thuis met het kind gaat. Dankzij die informatie kunnen we beter aansluiten bij (het gedrag van) het kind. Tijdens individuele contacten stemmen we goed af op alle verschillende ouders die onze locatie bezoeken. We benaderen ook regelmatig alle ouders tegelijk als we informatie willen delen.

Breng- en haalmoment

Het breng- en haalmoment is een laagdrempelige mogelijkheid om met ouders te praten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind. Daarbij letten we op privacy: als er andere ouders of kinderen in de buurt zijn, bespreken we geen privé-zaken van het kind of de ouders.

Gesprek met de mentor

Minimaal eenmaal per jaar en bij VE eenmaal per half jaar heeft de mentor met ouders een gesprek over de ontwikkeling van hun kind. Als de ouders of de mentor vaker behoefte hebben aan een persoonlijk gesprek, dan maken wij daar graag een afspraak voor.

Samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen

Opvoeden doen we samen met ouders. We sluiten aan op thuis, met een gezamenlijk doel: de ontwikkeling van kinderen verrijken. Ook voor kinderen met een VE-indicatie heeft de wederzijdse betrokkenheid een grote meerwaarde, want door samen een (taal)rijk aanbod te bieden – thuis en op de locatie – zien we dat het kind steeds (taal)vaardiger wordt, waardoor het zich op alle gebieden positief ontwikkelt.

Hieronder lees je hoe we samenwerken en aansluiting zoeken bij de thuissituatie.

- We laten ouders weten met welke woorden, liedjes of activiteiten/spelimpulsen we bezig zijn. Dit doen we door een themaboekje te maken die we ouders meegeven.
- We betrekken ouders bij thema's, projecten en activiteiten/spelimpulsen.
- We laten ouders weten hoe ze thuis bij het thema kunnen aansluiten.
- We horen graag van ouders hoe thema-activiteiten thuis zijn verlopen. Want misschien hebben ouders extra ondersteuning of informatie nodig, of moeten we ons aanbod meer bij thuis laten aansluiten

- We praten met ouders bij het halen en brengen en letten erop dat we iedereen regelmatig zien en spreken.
- We bieden ouders aan om een verjaardag of ander feest mee te vieren.
- We laten ouders foto's en filmpjes zien.
- We laten ouders gemaakte schatten zien.
- We organiseren ouderbijeenkomsten, zoals kinder-EHBO, ouder-en-kind middagen, informatie avond met Lumens en de bibliotheek over de taalontwikkeling bij kinderen.
- We schrijven nieuwsbrieven over alle avonturen die we de afgelopen periode beleefd hebben, praktische informatie, en bericht vanuit samenwerkingsverbanden.
- We plannen minimaal 1 keer per jaar individuele oudergesprekken. Bij het laatste gesprek (3,9 jaar) plannen we een driehoeksgesprek met school ouders en mentor.
- We verzorgen thuis in taal op onze locatie, waarbij ook de thuistrajecten weer op zijn gepakt.
- In onze bibliotheek kunnen ouders met hun kind boekjes lenen. Zo kunnen we de taalontwikkeling thuis stimuleren. Ook hebben we een speciaal aanbod met boeken in andere talen, waardoor ouders in hun thuistaal voor kunnen lezen.

Opvoeden doen we samen – door groepsmanagement.

In dit deel: gedifferentieerd werken, beredeneerd werken, teamwerk, samen kinderen volgen, naar een volgende groep of naar de basisschool, signaleren van bijzonderheden, pedagogisch beleid evalueren en borgen, en pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar.

Gedifferentieerd werken

Gedifferentieerd werken staat voor onderscheid maken en variëren. Want kinderen verschillen qua leeftijd, niveau, interesse en eigenheid. Er is ook een overeenkomst: ze zijn allemaal nieuwsgierig. Ze willen graag nieuwe dingen ontdekken en volgende stappen zetten. Door gedifferentieerd te werken, spelen we in op onderlinge verschillen en op de nieuwsgierigheid van ieder kind. In de praktijk betekent gedifferentieerd werken dat we aandacht hebben voor alle ontwikkelingsgebieden. Daar laten we onze aanpak op aansluiten. En we bieden variatie en keuze door de dag heen.

Aandacht voor alle ontwikkelingsgebieden (zie bijlage 1)

Met goed groepsmanagement zorgen we in het dagelijkse werk voor een gevarieerd aanbod. Dat aanbod sluit aan op alle ontwikkelingsgebieden. We weten goed hoe kinderen zich ontwikkelen, en daarom begrijpen we welke variatie er nodig is in de speelleeromgeving en bij de activiteiten/spelimpulsen. We sluiten steeds aan bij waar de kinderen zijn qua leeftijd, ontwikkeling, interesse en eigenheid. Zo blijft hun betrokkenheid hoog.

Variatie en keuze

We bieden variatie en keuze in een rijke uitdagende omgeving (met gevarieerde hoeken en materialen), met ruimte voor initiatief (met afwisseling tussen vrij spel en spelimpulsen/activiteiten), en altijd in dialoog (met inzet van de pedagogische interactievaardigheden). In de volgende hoofdstukken lees je daar meer over.

Beredeneerd werken

Beredeneerd werken staat voor: weten wat we doen. We laten kinderen doelgericht 'de zone van de naaste ontwikkeling' ervaren. Dat betekent dat ze precies de juiste volgende stap kunnen zetten. Vanaf het punt waar ze nu staan in hun ontwikkeling. Hoe helpen we de kinderen daarbij? Om te beginnen leren we ze goed kennen. Dat doen we door dagelijks naar ze te kijken, met ze te praten en met ze te spelen. Daarnaast kijken we met ons kindvolgsysteem meer objectief naar een kind. Vanuit kennis over het kind plannen we vervolgens ons beredeneerde aanbod. Zo zorgen we ervoor dat alle kinderen nieuwsgierig blijven en een volgende stap kunnen zetten als ze dat willen. Wat we zien gebeuren bij de kinderen en wat we horen van de ouders, gebruiken we weer voor de volgende fase in ons beredeneerde aanbod. Zo volgen we steeds opnieuw de PDCA-cyclus van plan, do, check, act (plannen, uitvoeren, kijken hoe het werkt en bijsturen). Bij het beredeneerde aanbod gebruiken we een themaplanning/groepsplan.

Teamwerk

Een groep kinderen begeleiden vraagt om teamwerk. Wie doet welke taak en hoe verdelen we onze aandacht over de kinderen, binnen en buiten? Daar denken we samen over na. Regelmatig nemen we ruimte voor spelbeschikbaarheid: het rustig kijken naar het spel van kinderen of het meespelen met hun spel. Zo kijken de pedagogisch professionals dagelijks naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen. Op grond daarvan verdelen ze hun aandacht en taken. In het teamoverleg en bij het maken van de (thema)planningen maken ze daar afspraken over. Tijdens het teamoverleg en het evalueren van de uitgevoerde (thema)planning bekijken ze hoe de taak- en rolverdeling is verlopen en hoe ze de taken en rollen de komende periode gaan verdelen.

Samen kinderen volgen

Spelende kinderen laten hun interesses en ontwikkeling zien. Door bewust te kijken naar wat kinderen bezighoudt – Wat spelen ze? Hoe spelen ze? Wat maken ze, en op welke manier? – leren we de kinderen beter kennen. We volgen hun ontwikkeling ook systematisch. Dat doen we met een (digitaal) kindvolgsysteem. We gebruiken de informatie uit het kindvolgsysteem voor keuzes en aanpassingen voor het individuele kind, de groep of de locatie. De mentor van het kind bespreekt individuele observaties met de ouders (zie 'Opvoeden doen we samen – met ouders').

Onze locatie gebruikt dit kindvolgsysteem:
Kijk! 0-4 jaar

Naar een volgende groep of naar de basisschool

Stroomt een kind door naar een nieuwe groep, dan zorgen we voor een geleidelijke overgang en een doorgaande lijn. We spreken wenmomenten af en de mentor draagt het kind zorgvuldig over aan de

collega's van de nieuwe groep. Als een baby geen uitdaging meer vindt in de babygroep – of omgekeerd: als een kind emotioneel nog niet toe is aan een volgende groep – kan het tijdstip van doorstromen wijzigen. Dat gaat altijd in overleg met de ouders. We houden ook rekening met de samenstelling van groepen: de pedagogisch professionals moeten in staat zijn om aandacht te geven aan alle kinderen. Het belang van het kind staat altijd voorop.

Gaat een kind over naar een andere groep of locatie, dan dragen we de kennis over het kind – vastgelegd in het kindvolgsysteem – over aan de nieuwe groep. Heeft de nieuwe groep een ander LRK-nummer, dan vraagt de mentor toestemming aan de ouders om de informatie over te dragen. Is het LRK-nummer hetzelfde, dan hoeven de ouders alleen geïnformeerd te worden (afstemming). Vervolgens neemt de mentor contact op met de mentor van de nieuwe groep. Indien gewenst plannen de oude en nieuwe mentor een persoonlijk gesprek over het kind. Bij voorkeur is daar ook een van de ouders bij.

Gaat een kind starten op de basisschool, dan draagt de mentor het kind zorgvuldig over na toestemming van de ouders. Tijdens de eerste intake op onze locatie vragen we die toestemming al. Daarnaast stemt de mentor vóór de overdracht met de ouders af welke informatie we de school geven op het overdracht-/doorstroomformulier.

Onze locatie zorgt voor een warme overdracht. Dat houdt in dat we de informatie uit het overdrachtsformulier persoonlijk bespreken met een direct betrokken medewerker van de basisschool. Dat gesprek voeren we bij voorkeur samen met de ouders in een driehoeksgesprek.

Op onze locatie gebruiken we voor de overdracht:

De observaties en registraties vanuit KIJK!

Signaleren van bijzonderheden

We observeren en volgen de ontwikkeling van kinderen. Bijzonderheden bespreken we altijd eerst met de ouders. Signaleren we bijzonderheden, dan gaan we te werk volgens de door Wij zijn JONG beschreven interne en externe zorgstructuur. Waar nodig schakelen we interne of externe experts in of verwijzen we ouders door naar passende instanties. Zij kunnen duiden wat er aan de hand is en geven advies over het vervolg. Uiteraard gebeurt dat altijd in nauw overleg met de ouders en na hun toestemming. Kortom: we blijven zorgvuldig in contact met de ouders en – na hun toestemming – ook met de externe instanties en de eventuele basisschool. In het team evalueren we de signalering.

Bij vragen over de ontwikkeling en het gedrag van kinderen kunnen we – in overleg en afstemming met de ouders – deze medewerkers of instanties raadplegen:

Pedagogisch coach /inclusief VE-coach (VE staat voor voorschoolse educatie). De pedagogisch coach kijkt mee op de groep en maakt een scan. Hierbij kijkt zij naar het welbevinden en betrokkenheid bij de kinderen. Als zij bijzonderheden/signalen ziet in de ontwikkeling van kinderen, geeft zij dit aan bij de

pm-ers en locatiemanager. Dan kunnen er andere instanties gevraagd worden zoals hieronder beschreven.

Intern begeleider kinderopvang. Als er zorgen zijn rondom de ontwikkeling van een kind kunnen we een intern begeleider inschakelen. Voor kinderen onder de 3 jaar schakelen wij de hulp in van onze interne begeleider binnen Korein, bij kinderen boven de 3 jaar kan ook de interne begeleider van school worden ingeschakeld zodat zij al betrokken worden voordat het kind overgaat naar de basisschool. Er wordt altijd eerst aan ouders gevraagd of zij hier toestemming voor geven. De interne begeleider komt observeren en maakt hier een verslag van. Zij geeft ons tips hoe wij de ontwikkeling van een kind zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Ook kan zij advies geven voor bijvoorbeeld logopedie, ambulante zorg of fysiotherapie.

Ambulante medewerker KluppluZ. In sommige gevallen kan er ambulante zorg aangevraagd worden. Dit is meestal op advies van de interne begeleider. De ambulante zorg kan voor één kind zijn met een specifieke zorgvraag of voor een groep waarbij pedagogisch professionals extra tips voor ondersteuning nodig hebben.

Logopedist. Als de taalontwikkeling van een kind stagneert of de uitspraak niet goed verstaanbaar is bij een kind, kan logopedie een mooie ondersteuning zijn. Binnen ons Spil-centrum hebben we een logopedist, dus kinderen kunnen zelfs tijdens de opvang naar de logopedist. Hiervoor nemen wij of ouders contact op met de GGDbzo om alles in gang te zetten.

Lumens. Lumens biedt pedagogische ondersteuning voor alle gezinnen met kinderen van 0-13 jaar waarin ouders vastlopen in de alledaagse opvoeding en/of waar sprake is van een achterstand in de taalontwikkeling. Deze vraag komt vanuit de ouders zelf, maar wij kunnen ouders wel in contact brengen met de contactpersoon van ons spil-centrum.

De begeleiding van ouders gebeurt in de thuissituatie, maar Lumens sluit aan bij de thema's van het spilcentrum. De pedagogisch ondersteuner luistert, denkt mee, wijst de weg en geeft advies en waar nodig verwijst zij ouders door naar de juiste instantie. Lumens organiseert ook samen met de VVE-coördinator van school en de locatiemanager van de locatie ouderbijeenkomsten, waarbij een onderwerp in de ontwikkeling centraal staat. Ouders kunnen hier laagdrempelig aan deelnemen.

GGDbzo. Minimaal 4 keer per jaar hebben we overleg met de GGD. Hierin worden kinderen besproken waarvan wij denken dat ze extra ondersteuning nodig hebben in de ontwikkeling, door bijvoorbeeld een VVE-indicatie of logopedie te bieden. Hier wordt eerst toestemming voor gevraagd aan ouders. Ook bespreken we met de GGD het verloop van VVE-geïndiceerde kinderen. Uiteraard weten we elkaar tussendoor ook te vinden wanneer dit nodig is.

Pedagogisch beleid en praktijk evalueren en borgen

Samen volgen we dagelijks **het welbevinden en de betrokkenheid** van kinderen in samenhang met hun ontwikkeling. Daarbij gebruiken we het kindvolgsysteem. Zitten de kinderen goed in hun vel, zijn ze ontspannen en voelen ze zich veilig? Dan zit het goed met het welbevinden. Doen de kinderen tijdens het

spelen en de activiteiten nieuwe ervaringen op? Zijn ze geboeid en gefascineerd door de activiteit? Zit er uitdaging in het spel of activiteit? Dan is ook de betrokkenheid hoog.

In het Pedagogisch Kompas, het pedagogisch beleid van Wij zijn JONG, staat uitvoerig beschreven hoe **welbevinden en betrokkenheid** voor ons de belangrijkste toetsstenen zijn om de ontwikkeling van kinderen te beoordelen. De mate van welbevinden en betrokkenheid daagt ons uit om de pedagogische kwaliteit voortdurend aandacht te geven. Daarbij nemen we steeds de vier pijlers onder de loep om onze aanpak te verbeteren:

Opvoeden doen we samen – Kunnen we onze samenwerking verbeteren? Met ouders, met elkaar en met andere organisaties?

In een rijke uitdagende omgeving – Hoe rijk en uitdagend is ons aanbod?

Met ruimte voor initiatief – Bieden we voldoende keuzevrijheid? Is het dagritme afgestemd op ruimte voor initiatieven van kinderen? Zijn onze activiteiten/spelimpulsen passend en verrijkend?

Altijd in dialoog – Weten we wat kinderen beweegt, wat kinderen bezighoudt en hoe we aansluiten bij hun behoeften en belevingswereld?

Aan welbevinden en betrokkenheid zien we hoe het gaat met een kind én met onze pedagogische kwaliteit. Jaarlijks monitoren en meten we die, zodat we zicht houden op wat we kunnen aanpakken. De jaarlijkse cyclus waarmee we onze pedagogische kwaliteit borgen bestaat uit deze fasen:

- De pedagogische praktijk evalueren.
- Vanuit die evaluatie pedagogische doelen bepalen.
- Werken aan de pedagogische doelen met acties die de vier pijlers versterken (via werkoverleg, coaching en/of scholing/training).
- Het effect van onze aanpak beoordelen door te kijken naar het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen.

De pedagogische praktijk en beleid monitoren en evalueren we met de volgende instrumenten:

- De scan voeren wij uit met het pedagogische scan Kompas en zal aankomend jaar overgaan naar PIB monitor.
- Vanuit de scanning veranderingen aan te brengen in de aanpakfactoren (de pijlers)
- Middels de scanning en coaching brengen we in beeld wat de effecten zijn van een voortdurende pedagogische ontwikkeling

Pedagogische kwaliteit – onze focus voor het komende jaar

In 2024 legt onze locatie de focus op onderstaande pedagogische doelen. De doelen kunnen enigszins verschillen per team/groep.

Doelen voor de gehele locatie

De basis op orde, iedereen voldoet aan de juiste kwaliteitseisen.

-Alle medewerkers op de locatie volgen dit jaar hun herhaling EHBO en BHV, of volgen de basiscursus.

-Alle medewerkers van de babygroep hebben voor 2025 de babytraining gevolgd.

-De regels rondom de taaltoets zijn aangescherpt, voor 2025 is dit op orde.

We leggen de focus op een rijke, uitdagende omgeving

-Bij de BSO/maantjes groepen maken we duidelijke hoeken met een aantrekkelijk aanbod.

-De buitenruimte wordt vernieuwd, waarbij er goed gekeken wordt naar de spelzones zodat kinderen voldoende bewegingsvrijheid hebben.

-Nieuwe keukens bij de dagopvang met meer opbergruimte. Dit houdt de ruimte rustig en aantrekkelijk om andere materialen tentoon te stellen.

Per groep doelen + VE doelen

Zonnetjes:

Bij de babygroep merken we dat nieuwe kinderen steeds meer moeite hebben met in slaap te vallen en dat vraagt veel van de groep. Daarom willen we dit jaar de focus leggen op hoe we kinderen ontspannen in slaap krijgen in samenspraak met ouders. Het welbevinden van het kind staat centraal, waardoor we steeds opnieuw kijken wat een kind nodig heeft. Hiervoor willen we het takenmanagement dit jaar goed onder de loep leggen. Een goede verdeling zorgt ervoor dat er altijd iemand beschikbaar is voor de kinderen. Vooral als er met 3 of 4 pedagogisch professionals wordt gewerkt is het goed om dit in kaart te brengen zodat je elkaar niet in de wegloopt, maar je juist tijd hebt voor de kinderen.

Wolkjes:

Bij de wolkjes hebben we een volle groep. Het is altijd erg gezellig, maar soms hebben kinderen meer begeleiding nodig en dat is lastig in een volle groep. Daarom willen we dit jaar goed kijken naar wat we kunnen doen als een kind iets meer nodig heeft, hoe we hier op tijd bij kunnen zijn en hoe we processen kunnen versnellen in dit soort situaties.

VE-doel: Gedifferentieerd werken. Naast de activiteiten die we bieden in een grote groep, verzorgen we ook activiteiten in een kleine groep waarbij we in verschillende niveaus iets aanbieden.

Sterren:

Tijdens de wenperiode kijken we kritisch waar ouders en kinderen behoefte aan hebben om de wenperiode zo fijn mogelijk te laten verlopen. Hierdoor creëren we rust op de groep, waar de groep behoefte aan heeft. Dit is een steeds terugkerend doel, de kinderen gaan gemiddeld na een jaar naar de volgende peuterwerkgroep voor meer uitdaging, waardoor je bij de Sterren steeds weer nieuwe kinderen krijgt. Daarom blijft de basis van het welbevinden, een veilige omgeving bieden, ons uitgangspunt.

Met die reden willen we ons het komende jaar ook focussen op een goede taakverdeling en samen met de pedagogisch coach te kijken waar we nog aanpassingen kunnen aanbrengen in ons dagritme, zodat we zoveel mogelijk tijd hebben voor de kinderen.

VE-doel: Dit jaar gaan we bij de Sterren werken met de nieuwe thema formulieren. We blijven per thema kijken of de thema's aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen en houden dit klein, dit

omdat de meeste kinderen in de eerste 200 woorden zitten. Voor de kinderen die meer uitdaging nodig hebben, kijken we of een kind eerder over kan gaan naar de maantjes.

Maantjes

Bij de maantjes staat 2024 centraal voor de rijke uitdagende omgeving. Daarbij leggen we de focus op een aantrekkelijke presentatie wijze, variatie en open einde materiaal.

VE-doel: We labelen materiaal met foto's en tekst. We willen meer leren over onder- en overprikkeling bij kinderen. Hoe herken je het en wat kan je kinderen aanbieden als ze onder- of overprikkelend zijn.

Wij bereiken de doelen met scholing/training, coaching en teamoverleg.

Opvoeden doen we samen – met andere organisaties.

In dit deel: de doorgaande lijn met het onderwijs en samenwerken met andere organisaties.

Doorgaande lijn met het onderwijs

Hieronder lees je met welke scholen voor basisonderwijs we samenwerken en de manier waarop we dat doen. We stemmen met het onderwijs af hoe onze VE inhoudelijk aansluit op de school, en de school op ons, zodat er een doorgaande lijn ontstaat tussen de voorschoolse educatie en het basisonderwijs in groep 1. Denk aan gezamenlijke thema's, een herkenbaar ouderbeleid of een doorgaande lijn in spelmateriaal.

Naam basisschool	Samenwerking
Beppino Sarto	<p>Bij onze locatie werken we met dezelfde methode, bij de peuters met peuterplein als bronnenboek en bij de kleuters met kleuterplein. Daardoor kunnen we de thema's op elkaar aan laten sluiten. Wel kijken we altijd of dit ook aansluit bij de kinderen en gaan we in op de initiatieven van kinderen. Vooral de Maantjes en Wolkjes sluiten aan op de thema's van school, bij de Sterren is dit soms nog te hoog gegrepen omdat deze kinderen net starten met peuterwerk waardoor we andere keuzes kunnen maken bij deze groep.</p> <p>Samen met school hebben we werkgroepen die zich buigen over de feesten die elk jaar terugkomen. In een werkgroep zitten een aantal leerkrachten en een pedagogisch professional. Vanuit de pedagogisch professional wordt gekeken waar wij als kinderopvang aan deel kunnen nemen. Soms is dit met de oudste peuters, zoals bij het pyjamazingen rondom sinterklaas. Maar soms is dit ook voor de gehele dagopvang, zoals bij het kerstdiner.</p> <p>Om deze samenwerking verder te versterken hebben we in 2024 een SPIL avond gepland staan, waarbij we leerkrachten en pedagogisch professionals samen laten nadenken over een onderwerp.</p> <p>Als kinderopvang en school werken wij beide met hetzelfde kindvolgsysteem, KIJK. De locatiemanager, interne begeleider en VVE- coördinator van school hebben elke 6 weken overleg en bespreken de kinderen die binnenkort naar school gaan. Zo kunnen we een goede verdeling maken en kijken we in welke klas een kind</p>

het beste tot zijn recht komt. Verder bespreken we tijdens deze overleggen de samenwerking tussen kinderopvang en school, door gezamenlijke activiteiten te plannen. De VVE-coördinator stapt wekelijks bij onze groepen binnen om mee te kijken. De VVE-coördinator, de VE-coach en de vestigingsmanager zorgen er samen voor dat de doelen actueel blijven en dat deze zo nodig bijgesteld worden. Als een kind naar de basisschool gaat wordt er een gesprek gepland met ouders en leerkracht bij wie het kind in de klas komt, een driehoeksgesprek. Dit is een eindgesprek, maar tevens ook een intakegesprek voor school. Hierdoor wordt ook weer de doorgaande lijn aangepakt en wordt de drempel verkleind van de kinderopvang naar de basisschool. Leerkrachten krijgen al veel informatie tijdens zo'n gesprek waardoor ze al een aardig beeld hebben van het kind dat ze in de klas krijgen.

Zorg jaarplan: Samen met basisschool Beppino Sarto hebben wij een zorg jaarplan opgesteld. Daarin staan de afspraken beschreven hoe we handelen wanneer er zorgen zijn/dreigen te ontstaan in de ontwikkeling van het kind. Ouders en andere instanties worden hier nauw in betrokken. We hebben een verdeling gemaakt in zorg niveaus en in welk overleg we deze bespreken. Daarnaast heeft de vestigingsmanager van Korein 4 keer per jaar overleg met het aanspreekpunt van GGDbzo.

Breed Spilzorgoverleg (BSZO): Hierbij zijn alle spilpartners, de GGDbzo en WIJ Eindhoven vertegenwoordigd. Tijdens het BSZO worden de leerlingen op zorgniveau 3, 4 of 5 besproken. Na afloop kunnen de leerkrachten de monitorlijst bij de intern begeleider of locatiemanager inzien. Het doel van het BSZO is het in kaart brengen van de risicokinderen/-gezinnen en samen bekijken welke geboden ondersteuning noodzakelijk is op niveau 3, 4 of 5. Vooraf aan het overleg wordt er intern bekeken welke zorgsignalen er zijn vanuit de groepen en worden de zorgen met ouders gedeeld. Tussen de samenwerkingspartners wordt direct geschakeld wanneer er zorgen zijn omtrent het kind of een gezin. Betreft het zorgniveau 3,4 of 5 dan worden deze kinderen of gezinnen besproken in een breed spil zorg overleg om de processen te bewaken. In deze momenten

	wordt de aangeboden hulp besproken en gezamenlijk bijgesteld in een monitoringslijst.

Samenwerken met andere organisaties

Onze locatie werkt samen met:

- KluppluZ: door middel van een formulier vragen wij pedagogisch advies aan bij KluppluZ. Binnen onze locatie hebben wij daarvoor een vast contactpersoon, de interne begeleider. Zij komt na aanvraag bij ons op de groep observeren en maakt daar een verslag van. Soms zijn tips in zo'n verslag voldoende, maar soms is er ook meer nodig waar de interne begeleider in kan adviseren.
Vanuit Kluppluz maken wij ook gebruik van ambulante begeleiding of groepsbegeleiding. Dit is niet doorlopend, maar dit wordt aangevraagd wanneer er meer nodig is op de groep.
- Logopedie: zoals eerder beschreven hebben wij logopedie binnen ons spilcentrum. Als we een doorverwijzing krijgen voor logopedie, schakelen we met de logopedist en kunnen kinderen zelfs onder groepsuren opgehaald worden door de logopedist.
- GGDbzo: met de GGD hebben we een goed samenwerkingsverband. Hierin is het vooral belangrijk kinderen (en gezinnen) goed in beeld te hebben/houden. Als we merken dat de Nederlandse taal achter blijft in ontwikkeling, vragen wij met toestemming van ouders een VVE-indicatie aan bij onze contactpersoon. Als er iets niet duidelijk is in de aanvraag, wordt er telefonisch contact gezocht vanuit de GGD.
- Bibliotheek: op onze locatie hebben we een mediacoach vanuit de bibliotheek Eindhoven. Zij helpt mee in het aanbod van uitleenboeken, draagt allerlei ideeën aan rondom het VVE thema waarmee we bezig zijn, heeft allerlei leuke tips voor ouders om thuis mee aan de slag te gaan en zij is aanwezig bij ouderavonden/middagen om ook hier informatie te geven aan ouders.
- Thuis is Taal: Er wordt op onze locatie erg veel tijd geïnvesteerd in de taalontwikkeling van de kinderen, er worden veel activiteiten gedaan en ondernomen om de woordenschat te vergroten. Een goed voorbeeld hiervan is het voorlezen door de vrijwilligers van Samen thuis in taal, een project vanuit de bibliotheek Eindhoven. Wekelijks komen er 2 vrijwilligers vanuit thuis in taal op onze locatie. Zij gaan steeds met twee kinderen op de hal een boekje lezen. Dit is voor kinderen uit een taalarm gezin.
- Kentalis, Audiologisch centrum, Libra wanneer hiervoor een doorverwijzing wordt gegeven. Als deze instanties in worden geschakeld, zorgen we dat we op de hoogte gehouden worden.

In een rijke uitdagende omgeving.

In dit hoofdstuk: indeling van de ruimte, inrichting van de hoeken en plekken, geordend materiaal, buitenruimte, duidelijkheid voor ieder kind.

Indeling van de ruimte

Onze locatie heeft een prettige, sfeervolle en rustige uitstraling. Aantrekkelijk en niet te prikkelend. De kleuren zijn bewust gebruikt. En de aankleding van de wanden sluit aan bij de leeftijd van de kinderen. Verder zorgen we voor een goed overzicht en houden we belangrijke looproutes vrij. Zo creëren we een plek waar kinderen, ouders en pedagogisch professionals zich prettig voelen.

De rijke uitdagende omgeving bevat open ruimte en hoeken/plekken die zijn ingericht voor een bepaald spel of activiteit. Voor de baby's is er bijvoorbeeld een plek voor rammelaars, een ruimte om te draaien of te kruipen, en een zachte plek. Voor dreumesen is er bijvoorbeeld een plek om speelgoed vooruit te duwen, of om alles wat in huis gebeurt na te spelen. Dankzij de gevarieerde hoeken en plekken kunnen dreumesen en peuters hun eigen keuzes maken. Waar wil ik gaan spelen? Wat zal ik daar spelen? Met wie wil ik spelen? In de VE hebben we voor de peuters hoeken of plekken voor beeldend bezig zijn (knutselplek), bouwen (bouwhoek), doen alsof (huishoek), fantasiespel met auto's, treinen, dieren, blokjes (ministad of wereldstad), plaatjes kijken en lezen (leeshoek), puzzels en spelletjes (spelletjestafel) en vaak ook een thematafel of -hoek.

De plekken zijn afgebakend met bijvoorbeeld kasten, speelschermen, matten of tape. Dat zorgt voor duidelijkheid en concentratie. Er is ruimte voor rustig en meer actief spel, voor individueel spel en spelen in kleine groepjes en om met z'n allen te zingen. Elk kind heeft iets eigens in de ruimte, zoals een eigen vakje, kapstok, stoel of foto.

De verdeling van de speelhoeken en -ruimtes past bij de leeftijdsgroep van de kinderen. Ook de toiletruimtes bieden de mate van privacy en zelfstandigheid die bij de leeftijd past.

Inrichting van de hoeken en plekken

We zoeken, soms samen met de kinderen, naar gevarieerde materialen voor in de speelruimtes. Alle kinderen kunnen in de hoeken iets van hun niveau vinden en hebben voldoende keuze. Kinderen kunnen naast of met elkaar bezig zijn met voldoende materialen. Het materiaal wordt regelmatig aangevuld en afgewisseld. Verder zijn er in elke groep materialen en illustraties te vinden waarop verschillende culturen en rollen zichtbaar zijn. Daarnaast liggen er veilige echte materialen die passen bij de leeftijd – zoals pollepels, mutsen of een vaatdoekje – en open materiaal waar kinderen zelf betekenis aan kunnen geven zoals dozen, takken of lege melkpakken. Veilige echte en open materialen bieden extra kansen voor verdiepend spel.

Geordend materiaal

De materialen zijn overzichtelijk geplaatst en zo nodig gelabeld. Die ordening helpt onszelf, maar is ook belangrijk voor het spel van kinderen. Ze kunnen het materiaal vinden en gemakkelijk opbergen. Ook voor ouders is het handig om snel een goed overzicht te hebben. Soms bewaren kinderen gemaakte

spullen een tijdje, bijvoorbeeld om er de volgende keer mee verder te gaan of om iets tentoon te stellen. Ook daar reserveren we een plek voor.

Buitenruimte

We streven naar een uitnodigende buitenspeelplaats. Buiten hebben kinderen andere spelmogelijkheden en ze doen er belangrijke ervaringen op. We leggen de nadruk op bewegen en motoriek. Buiten kunnen kinderen rennen, met de bal spelen, fietsen, met zand spelen en van alles in de natuur ontdekken. Ook buiten is er een zichtbare verdeling van de ruimte. We zorgen voor een veilige, gevarieerde ondergrond die past bij het spel – bijvoorbeeld gras, steen, zand of een ondergrond met een klein niveauverschil. Ook zorgen we voor gevarieerde buitenmaterialen die gemakkelijk te vinden en op te ruimen zijn. Elke dag willen we buiten zijn.

Duidelijkheid voor ieder kind

Een rijke uitdagende omgeving houdt in dat de indeling ook geschikt is voor kinderen die aan het wennen zijn of het Nederlands nog moeten leren. De indeling spreekt daarom grotendeels voor zich – zonder dat er mondelinge uitleg nodig is. Kinderen kunnen rustig en geconcentreerd spelen. Dankzij labels begrijpen ze waar de hoeken voor staan en wat er in de hoeken te vinden is. Er is voldoende spel materiaal dat kinderen zonder woorden kunnen gebruiken, en speelgoed dat makkelijk uit te leggen is door iets voor te doen. Vanuit ons programma passen we de speelhoeken regelmatig aan, zodat ze passen bij de thema's of het spel. Bijvoorbeeld met andere materialen in de huishoek, andere puzzels, boeken of auto's.

Met ruimte voor initiatief.

In dit hoofdstuk: een vast maar flexibel dagritme, overgangen in het dagritme, belangrijke onderdelen in het dagritme, een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind.

Een vast maar flexibel dagritme

Een dagritme of dagindeling is een vaste volgorde van dagelijkse gebeurtenissen. De dag is ingedeeld in herkenbare periodes met vaste onderdelen. Maar het dagritme is ook flexibel: wat de kinderen doen, staat niet tot in detail vast. Elke dag hebben ze bijvoorbeeld de ruimte om vrij te spelen. Het vrij spelen wordt afgewisseld met begeleide of geleide activiteiten/spelimpulsen. Bij vrij spelen ligt het initiatief geheel bij het kind, bij een begeleide activiteit/spelimpuls doen pedagogisch medewerkers met het kind mee, en bij geleide activiteiten/spelimpulsen ligt het initiatief bij ons. Met het dagritme zorgen we voor een balans tussen herhalen en nieuwe ervaringen opdoen. Bij de geleide activiteiten letten we op een goede afwisseling tussen de ontwikkelingsgebieden. En we blijven kinderen de ruimte bieden voor eigen initiatieven.

Onze globale dagindeling ziet er zo uit:

Dagopvang:

07.30-09.30 uur: binnenkomst van kinderen, overdracht tussen ouders en pedagogisch professional, vrij spel voor kinderen.

09:30 - 10.00 uur: tafelmoment voor fruit en water.

10.00-10.15 uur: verschoon en plasmoment.

10.30-11.30 uur: In deze tijd wordt er een activiteit aangeboden waar kinderen aan mee kunnen doen, gaan de kinderen even lekker buiten spelen of naar de gymzaal met slecht weer.

11.30-12.15 uur: Tafelmoment voor de lunch.

12.15-13.00 uur: verschoon en plasmoment, klaarmaken voor het slaapmoment.

13.00 – 15.00 uur: De kinderen die tussen de middag slapen liggen in bed, andere kinderen hebben een rustmoment op de groep.

15.00 – 16.00 uur: kinderen die wakker worden komen uit bed, kleden zich aan (met of zonder hulp) en hebben vrij spel of doen mee aan een activiteit die geboden wordt.

16.00 – 16.30 uur: Tafelmoment voor soep, water en groente of yoghurt.

16:30: laatste verschoonronde

16.30-18.30 uur: Kinderen worden opgehaald.

Bij de babygroep volgen wij de initiatieven van de kinderen, waardoor ze afwijken van het globale dagritme.

Peuterwerk:

08.30 uur: kinderen worden naar de peuterspeelzaal gebracht.

08.30 – 08.45 uur: Kringmoment, waarbij vaste rituelen aan bod komen.

08.45– 10:00 uur: vrij spel

10.00-10:30: Tafelmoment met fruit en water.

10.30 – 10.45: verschoon en plasmoment.

10.45-12.00 uur: In deze tijd is er ruimte voor begeleide activiteiten, geleide activiteiten, gaan we buiten spelen of met slecht weer naar de gymzaal.
12.00 – 12.15 uur: Tafelmoment met een crackertje.
12.15 – 12.30: Kinderen worden opgehaald van de peuterspeelzaal, er vindt een overdracht plaats tussen ouders en pedagogisch professionals.

Baby's en dreumesen

Het dagritme voor de jongste baby's is in de eerste maanden individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het groepsdagritme. Vaak geldt ook voor dreumesen nog dat het dagritme per kind een beetje wordt aangepast (een kind zit bijvoorbeeld iets korter in de kring, gaat iets eerder slapen, of gaat van tafel als het klaar is met eten).

Overgangen in het dagritme

Overgangen van het ene naar het andere onderdeel zijn snel prikkelrijk voor kinderen. Om overgangen soepel te laten verlopen, gebruiken we aantrekkelijke rituelen. Daardoor blijven de kinderen betrokken bezig en behouden de pedagogisch professionals het overzicht. Elke overgang vraagt een eigen ritueel en vorm van samenwerken.

Belangrijke onderdelen in het dagritme

De hele dag zijn er kansen om met kinderen in gesprek te gaan, met ze te spelen, samen te genieten en de ontwikkeling te ondersteunen en stimuleren. Vaak doen ontwikkelkansen zich spontaan voor. Die kansen grijpen we terwijl we naar de kinderen kijken, aansluiten bij hun spel en met ze praten. We creëren ook zelf kansen door bewust activiteiten of spelimpulsen aan te bieden. Natuurlijk blijven we ook tijdens die geplande momenten goed kijken, aansluiten en praten met de kinderen. Op die manier doen zich ontwikkelkansen voor tijdens alle onderdelen van ons dagritme. Hieronder volgt een korte uitleg over de belangrijkste onderdelen.

Vrij spel

Tijdens vrij spel kiezen de kinderen zelf waarmee, waar en met wie ze aan de slag gaan. Waar nodig verhogen de pedagogisch professionals de betrokkenheid, lokken ze een volgende ontwikkelingsstap uit, of helpen ze bij het kiezen. Gedurende de ochtend en middag is er genoeg ruimte om vrij te spelen.

Grote groep

De term 'grote groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals samen met alle kinderen bewust gezamenlijkheid creëren. Bijvoorbeeld door samen te zingen, verhalen te vertellen, feestjes te vieren of rituelen uit te voeren. Daardoor groeit het gevoel dat we een groep zijn, bij elkaar horen en van elkaars gezelschap genieten. Tijdens de gezamenlijke activiteit blijft er ruimte voor eigen initiatieven van kinderen. Elke dag is er een moment voor de 'grote groep'.

Kleine groep

De term 'kleine groep' staat voor de momenten dat onze pedagogisch professionals bewust met een kleine groep kinderen een activiteit doen, een spelimpuls uitlokken of samenwerken. Tijdens een kleine groepsactiviteit is er veel ruimte om in te gaan op initiatieven van kinderen en om die met elkaar te delen. Pedagogisch professionals stellen de kleine groepjes regelmatig doelgericht samen. Een groepje

bestaat dan bijvoorbeeld uit de oudste of de jongste kinderen, of uit kinderen die aan de slag gaan met taalontwikkeling. Soms doen alle kinderen dezelfde activiteit, in wisselende kleine groepjes. In de 'kleine groep' is er veel ruimte voor uitwisseling en aandacht voor alle kinderen. Elke dag zijn er kleine groepen waarin kinderen spelen en ontdekken. Als het mogelijk is, komen VE-peuters minimaal één keer per dag aan de beurt – in ieder geval minimaal een paar keer per week.

Eten en drinken

Elke ochtend of middag zijn er groepsmomenten waarop de kinderen samen eten en drinken. De pedagogisch professionals zorgen voor een veilig, gezellig en rustig moment. We zien de eetmomenten als een belangrijke sociale activiteit en vinden sfeer en een gezellige aankleding belangrijk. De pedagogisch professionals laten kinderen kennismaken met een gevarieerd aanbod aan smaken en texturen. Dit doen zij ontwikkelingsadequaat en in overleg met ouders. Benieuwd naar ons voedingsbeleid? Dit ligt ter inzage op onze locatie.

Verzorgingsmoment

Verzorgingsmomenten zijn regelmatig terugkerende momenten, vaak een-op-een. Pedagogisch professionals zorgen voor aandachtige, respectvolle en rustige momenten.

Slapen

Slapen is een moment om tot rust te komen en weer op te laden. De pedagogisch professionals houden, in overleg met ouders, rekening met het slaapritme en de slaapbehoefte van kinderen.

Het slaapritme van de jongste baby's is in de eerste maanden nog individueel. Ze groeien geleidelijk toe naar het slaapritme van de groep. Het ene kind heeft meer moeite met in slaap komen dan het andere. Om de overgang naar het slaapmoment soepel te laten verlopen, gebruiken de pedagogisch professionals herkenbare rituelen. Naarmate kinderen dit kunnen, doen zij steeds meer zelf zoals omkleden, knuffeldoek pakken, in bed gaan liggen, enzovoort. Benieuwd naar ons protocol veilig slapen? Dit ligt ter inzage op onze locatie.

Buitenspelen

Bewegen en buiten zijn is heel belangrijk voor kinderen. Buiten kunnen ze veel ervaringen opdoen. Wij laten de kinderen elke dag buitenspelen.

Een begrijpelijke dagindeling voor ieder kind

Voorspelbaarheid is voor alle kinderen belangrijk, maar vooral voor kinderen die aan het wennen zijn of de Nederlandse taal nog niet goed begrijpen. Met een heldere dagindeling weten ze snel wat er wordt verwacht. Pedagogisch professionals maken de dagindeling begrijpelijk met weinig woorden. Ze gebruiken bijvoorbeeld rituelen, zoals liedjes zingen bij het naar buiten gaan, het opruimen of het begroeten. Daarnaast gebruiken ze dagritmekaarten met pictogrammen van de dagindeling.

Altijd in dialoog.

In dialoog zijn betekent dat er interactie is tussen pedagogisch professionals en kinderen – en tussen kinderen en volwassenen onderling. De pedagogische wetenschappen onderscheiden zes interactievaardigheden. Onze pedagogisch professionals zetten die vaardigheden dagelijks in, zodat kinderen zich veilig en op hun gemak voelen en zich bij ons kunnen ontwikkelen.

De zes interactievaardigheden:

- Sensitieve responsiviteit
- Respect voor autonomie
- Structuur bieden en leidinggeven
- Praten en uitleggen
- Ontwikkeling stimuleren
- Begeleiden van onderlinge interacties

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit is reageren op wat kinderen willen, denken en voelen – door oog te hebben voor signalen, non-verbaal en verbaal, en door een kind aan te voelen. Het gaat over geborgenheid bieden, een vertrouwensrelatie aangaan en kinderen erbij laten horen in een positieve groepssfeer. Voorbeelden daarvan zijn luisteren, de aai over de bol, het oogcontact, de knipoog, interesse en nieuwsgierig zijn naar het kind. Ook gaat het bij sensitieve responsiviteit over aanmoedigen en bevestigen: kinderen de mogelijkheid geven om nieuwe dingen te ontdekken. Voorbeelden daarvan zijn belangstelling tonen, betrokken zijn bij wat het kind doet, steun bieden bij moeilijke momenten en enthousiasme van het kind delen.

Respect voor autonomie

Respect voor autonomie is kinderen de ruimte geven om zelfstandig te doen wat ze zelfstandig kunnen. Respect voor autonomie is ook: kinderen de kans geven vanuit eigen interesses bezig te zijn en keuzes te maken, zelf te experimenteren en ontdekkingen te doen. Als pedagogisch professionals lokken we ideeën en initiatieven uit, betrekken we kinderen bij het bepalen van regels en afspraken, en hebben we reële verwachtingen. Kinderen voelen het wanneer ze serieus worden genomen. Dan ontwikkelen ze eigenwaarde en kunnen ze zich betrokken voelen bij de groep, het spel en de activiteiten.

Structuur bieden en leidinggeven

Door structuur te bieden orden je de wereld om kinderen heen. Alle kinderen hebben daar behoefte aan. Structuur geeft ze het houvast dat ze nodig hebben om zelfstandig aan de slag gaan. Voorbeelden daarvan zijn een overzichtelijke speelleeromgeving, een begrijpelijke dagindeling, een beperkt aantal consequente en duidelijke regels die uitgelegd worden aan kinderen, voorspelbaar en duidelijk gedrag van pedagogisch professionals en thematisch werken. Structuur bieden en leidinggeven lijkt het

tegenovergestelde van respect voor autonomie, maar ze vullen elkaar aan als ze in evenwicht zijn. Voor elke (leeftijds)groep en voor elk kind ligt dat evenwicht weer anders.

Ongewenst gedrag ombuigen naar gewenst gedrag

Hoe gaan we om met ongewenst gedrag? Kinderen willen zich geaccepteerd voelen zoals ze zijn. Inclusief hun emoties en belevingen, ook op momenten dat ze boos, druk of naar binnen gekeerd zijn. We gaan ervanuit dat het kind met zijn gedrag een bedoeling heeft, ook al is dat gedrag niet altijd effectief of gewenst. Allereerst proberen we daarom de intentie van kinderen te begrijpen. Er zijn veel redenen voor ongewenst gedrag, bijvoorbeeld niet weten dat iets niet mag, van slag zijn door een gebeurtenis, meer uitdaging nodig hebben of temperamentvol zijn. Het gedrag kan ook bij de ontwikkelingsfase horen. Het doel van ombuigen van ongewenst naar gewenst gedrag is dat het kind met (zelf)vertrouwen weer verder kan met het sturen van zijn eigen gedrag. Kinderen voelen zich ook veiliger als ze weten dat er iemand aanwezig is die ingrijpt als het even niet gaat, die ondersteunt of juist begrenst. Iemand bij wie ze kunnen checken of wat ze doen ook kan.

Er zijn veel manieren waarop pedagogisch professionals kunnen reageren op ongewenst gedrag: een non-verbale reactie geven, een grapje maken, kinderen positief herinneren aan een regel, gedrag benoemen dat gewenst is, ik-boodschappen geven over het gedrag van het kind, en soms ook negatief gedrag negeren en positief gedrag juist belonen.

Vijf stappen bij conflictoplossing

Soms hebben kinderen conflicten. Wij zien die als leermomenten voor de (sociale) ontwikkeling. Kinderen leren hun gevoel en mening te laten horen en zien. Ze leren zichzelf en de ander beter te begrijpen en oplossingen te zoeken. Daardoor leren ze sociale en morele regels. Bij een conflict zetten pedagogisch professionals vijf stappen:

1. Bij een probleem of conflict stoppen we, snel maar rustig, het ontoelaatbare gedrag. We benoemen de emoties die kinderen laten zien en geven ze zo nodig een handreiking om hun emoties op een toelaatbare manier te uiten (stoom afblazen/ruimte voor ontlasting zonder dat andere kinderen zich onveilig voelen).
2. Bij kinderen die (nog) niet goed kunnen praten, vertellen we welke gebeurtenis en emoties we hebben gezien. Oudere kinderen vertellen zelf wat er is voorgevallen. We checken daarna of we het goed hebben verwoord of begrepen.
3. We geven als objectieve bemiddelaar bij jonge kinderen één of enkele compromisvoorstellen. Zo gauw kinderen het kunnen, dragen ze zelf mogelijke oplossingen aan.
4. We letten erop dat de gekozen oplossing naar tevredenheid van alle kinderen is (de beste oplossing) en we bedenken zoveel mogelijk samen hoe we die kunnen uitvoeren.
5. Daarna volgen we de kinderen een tijdje bij het spel om te zien of het compromis of de oplossing werkt.

Praten en uitleggen

Bij deze interactievaardigheid gaat het over de taal die pedagogisch professionals gebruiken als ze kinderen begeleiden én over de manier waarop we taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Belangrijk bij praten en uitleggen is dat kinderen de ruimte krijgen voor echte (non-)verbale gesprekken, waarbij

we het kind volgen en een rijke (non-)verbale omgeving zijn. Want kinderen leren taal door wat ze in hun omgeving horen.

Bij het praten en uitleggen sluiten we aan op de leeftijd, het ontwikkelingsniveau en de behoefte van kinderen. We passen ons tempo aan en bouwen onze uitleg logisch op, zodat kinderen de uitleg zo goed mogelijk begrijpen. Voor de kleinsten en voor anderstalige kinderen gebruiken we ter ondersteuning gebaren, mimiek, visualisaties (bijvoorbeeld dagritmekaarten), rituelen (bijvoorbeeld een vast liedje bij een overgangsmoment) en concrete materialen. Voor de wat oudere of meertalige kinderen gebruiken we steeds langere zinnen en meer gevarieerde woorden.

Contactinitiatieven

Alle kinderen zoeken regelmatig contact met (non-)verbale gedragingen. Die grote en kleine signalen vangen we zo vaak mogelijk op, zodat kinderen zelfvertrouwen en vertrouwen in anderen krijgen. Door kinderen vaker te zien, leren we hun contactinitiatieven kennen. Ook pedagogisch professionals nemen initiatieven tot contact. We vragen bijvoorbeeld aandacht voor een activiteit/spelimpuls of gebeurtenis, we betrekken de kinderen daarbij, of we beginnen gewoon een gezellig praatje.

Gesprekken

De balans tussen een-op-eengesprekken, kleine groepsgesprekken en gesprekken met de hele groep laten we aansluiten op de leeftijd. De onderlinge omgang is gebaseerd op plezier, aandacht, oprechte interesse, begrip, respect en duidelijkheid. Nederlands is de voertaal, maar in sommige werksituaties kan een pedagogisch professional een andere taal gebruiken in het belang van het kind. We creëren een positieve communicatieve sfeer door regelmatige beurtwisselingen – zowel een-op-een als in groepssituaties. Soms bouwen we gesprekken uit en doen we een beroep op het denkvermogen van kinderen. In een groepssituatie proberen we iedereen te betrekken bij wat er gebeurt. Wordt het gesprek afgesloten, dan laten we dat duidelijk weten. Ook kinderen geven (non-)verbaal aan wanneer het contact voor hen is afgelopen. Het is belangrijk voor kinderen dat wij dat zichtbaar opmerken.

Ontwikkeling stimuleren

De interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren' zetten we in tijdens allerlei situaties en activiteiten. Kinderen zijn van zichzelf al nieuwsgierige ontdekkers en onderzoekers, maar we stimuleren hun spelenderwijze ontwikkeling ook gericht. Daardoor kunnen ze extra stappen zetten en doen ze in alle ontwikkelingsgebieden ervaringen op, passend bij hun eigen tempo, interesses en mogelijkheden. In allerlei spelsituaties en activiteiten zien we volop didactische mogelijkheden. Per kind en per situatie kiezen we wat we doen: intenties en plannen van kinderen verwoorden of helpen uitvoeren, nieuwe materialen aanreiken bij een vertrouwd spel, een nieuw idee inbrengen bij een bestaand spel, open vragen stellen, samen oplossingen zoeken, indrukken verwerken, kinderen bij elkaar betrekken, meespelen, het spel voordoen, voorbeelden geven, instructie geven en nog veel meer. We helpen kinderen ook als ze iets nog niet helemaal alleen kunnen of durven. Kortom: we stimuleren de ontwikkeling op alle mogelijke manieren.

Taalstimulering

Voor kinderen met een VE-indicatie verplicht de wet ons om minimaal vier ontwikkelingsgebieden bewust aan te bieden. Op onze locatie doen we meer: we stimuleren de ontwikkeling op alle gebieden

met onze rijke, uitdagende omgeving en via ons dagritme. In dit werkplan leggen we extra nadruk op de taalstimulering – als onderdeel van de interactievaardigheid 'Ontwikkeling stimuleren'. Want alle kinderen hebben taal nodig om stappen te kunnen zetten in alle andere ontwikkelingsgebieden.

Een kind moet zich veilig en op zijn gemak voelen, voordat de taalstimulering vanuit VE begint. Daarnaast moet het kind ontdekken dat praten leuk is. Is een kind nog niet gewend? Dan zoeken we vaak contact, al is het maar even. We gaan bijvoorbeeld in op wat we denken dat het kind bedoelt, we spelen non-verbale vraag- en antwoordspelletjes of we laten gezellige praat situaties met andere kinderen zien. Is een kind gewend? Dan start de actieve taalverwerving. We zorgen voor ruimte om te oefenen en een goed taalaanbod.

Ruimte om te oefenen: als kinderen taal horen, gaan ze zelf actief patronen zoeken en regels ontdekken. Ieder kind heeft een eigen aanpak. Het ene kind praat veel, het andere luistert meer. Het ene kind zoekt patronen in de taal, het andere let eerst op de klanken. We begeleiden kinderen tijdens hun spel en de gebruikelijke activiteiten. In die situaties pikken ze nieuwe woorden op en leren ze betekenissen te begrijpen. In gesprek met kinderen die het Nederlands nog moeten leren, leggen we altijd de nadruk op wat het kind bedoelt, oftewel wat het ons wil zeggen. We corrigeren het oefen-taalgebruik niet, maar geven wel in correcte zinnen antwoord. Zo kan het kind als vanzelf weer verder oefenen en blijft het plezier van het contact voorop staan.

Taalaanbod: we onderscheiden vier fasen vanaf het moment dat het kind zich op zijn gemak voelt en praten als leuk ervaart. Wentaal, redzaamheidstaal, omgangstaal en leertaal. De woordenschat ontwikkelt zich door de fasen heen. In alle fasen is goede (non-)verbale interactie belangrijk, maar in iedere fase hebben kinderen andere (non-)verbale behoeften.

Eerste fase, wentaal: het begrijpen van de Nederlandse taal komt op gang, maar het kind spreekt het nog niet. In de wenfase bieden we een goed passend taalaanbod, zodat het begrip van het kind kan groeien. Dat doen we bijvoorbeeld door taal aan beweging te koppelen, door steeds dezelfde zin te gebruiken als er een vast ritueel begint, en door vooral met de eerste basiswoorden te spreken. De nadruk ligt op woorden die het kind nodig heeft om zich snel op zijn gemak te voelen. In deze fase lokken we het kind niet bewust uit om al Nederlands te spreken.

Tweede fase, redzaamheidstaal: het kind begrijpt het Nederlands redelijk en het spreken is op gang gekomen. De kinderen kunnen alledaagse voorwerpen en hun eigen behoeften eenvoudig benoemen. In deze fase blijft een goed passend taalaanbod het belangrijkste. Woorden blijven zoveel mogelijk gekoppeld aan dagelijkse situaties. Daarnaast proberen we het kind uit te lokken om actief wat Nederlands te spreken. We proberen kinderen zich zekerder te laten voelen in hun initiatieven tot Nederlandstalig contact.

Derde fase, omgangstaal: het kind spreekt al redelijk Nederlands. Het gebruikt korte zinnen en kan gebeurtenissen in het heden en nabije verleden benoemen. In deze fase voeren we kleine gesprekjes. Daarin verrijken we het taalgebruik van het kind met ons taalaanbod. In deze en de volgende fase beginnen de kinderen regelmatig zelf met de interactie in het Nederlands. Bij de woordenschat letten we op de woorden die nodig zijn om mee te doen in de groep.

Vierde fase, leertaal: het kind kan praten over dingen die niet op het moment zelf aanwezig zijn, kan een verhaaltje bedenken, kan verbanden beschrijven en zich verplaatsen in de gedachten of gevoelens van een ander. Kinderen hebben in deze fase behoefte aan verbreding en verdieping van de woordenschat. Veel peuters die het Nederlands als tweede taal leren, bereiken de vierde fase in het Nederlands niet voordat ze naar school gaan.

Bij onze peutergroepen beschrijven we in onze themaplanning de woorden die tijdens het thema aan bod komen. Deze woorden worden opgedeeld in weken en verdeeld onder verschillende niveaus van taalontwikkeling, absolute beginner, beginner, basisaanbod en verdieper. De woorden die in het thema centraal staan worden gehaald uit de VE methode peuterplein en/of uit de 1001 woordenlijst. De woorden zijn ook zichtbaar in de ruimte of komen tijdens een activiteit weer terug. Zo worden de nieuwe woorden op verschillende manieren aangeboden. Na elk thema wordt geëvalueerd hoe het is gegaan en of de kinderen nog steeds bij de juiste kolom van taalontwikkeling staan, of dat het bijgesteld moet worden.

Bij de peutergroep Sterren zetten we wekelijks VE uren in, waardoor een 3^e pedagogisch professional aanwezig is en extra tijd besteed aan de taalontwikkeling en/of de wenfase. In de deze groep starten de kinderen met 2,3 jaar, waardoor wij op deze groep vaak bezig zijn met de wentaal en redzaamheidstaal. Op deze groep komen vooral de eerste 50-200 woorden aan bod en vinden we het belangrijk om extra aandacht te geven aan kinderen die aan het wennen zijn. De pedagogisch medewerkers bekijken elke keer weer opnieuw wat de groep op dat moment nodig heeft. Soms gaat een pedagogisch medewerker met een tweetal kinderen van de groep om een activiteit te doen, maar soms vraagt de groep om een andere aanpak en is een pedagogisch professional vooral bezig een kind op het gemak te stellen.

Begeleiden van onderlinge interacties

Met deze interactievaardigheid sluiten we het hoofdstuk af. Als pedagogisch professionals begeleiden we de onderlinge interacties van kinderen en het groepsproces. Dat doen we met begrip, respect, interesse en duidelijkheid. Kinderen leren volop van elkaar, ze vullen elkaar aan en ze hebben plezier in samenzijn en erbij horen. We zetten ons in voor een groeps sfeer waarbij ieder kind zichzelf kan zijn en mee kan doen. We praten over diverse onderwerpen en we zijn nieuwsgierig naar verschillende ideeën en meningen. Verder creëren we gezamenlijkheid door bijvoorbeeld feestjes te vieren, rituelen uit te voeren, (groeps)herinneringen te koesteren met foto's en verhalen, vriendschappen te zien en te waarderen. Zelf laten we goed voorbeeldgedrag zien. Waar het kan, laten we kinderen meedenken en beslissen. Door kinderen vaak te laten werken in kleine groepen (bijvoorbeeld bij activiteiten, eten en drinken), geven we kinderen de kans om elkaar goed te leren kennen.

Overige pedagogische kwaliteitseisen.

In dit hoofdstuk: extra aspecten van het pedagogisch beleid, conform de eisen in de Wet Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie.

Activiteiten waarbij de stamgroep/stamgroepruimte verlaten wordt

Op onze locatie verlaten de kinderen soms de stamgroep.

De eigen groep is voor kinderen een veilige basis. Vanuit veiligheid en vertrouwen willen kinderen hun wereld vergroten en ervaren wat er achter de vertrouwde deur gebeurt. Door soms de stamgroep te verlaten, krijgen kinderen meer ruimte om op ontdekkingstocht te gaan of te spelen met kinderen buiten de eigen groep.

Bij de volgende (spel)activiteiten verlaten de kinderen de stamgroep:

De ontvangstruimte/hal wordt gebruikt overstijgende activiteiten te doen. Dit gebeurt onderling met de peutergroepen of met de jongste peuters en dreumesen. Er kunnen ook gezamenlijk activiteiten plaats vinden met de andere groep(en) om een thema activiteit te doen.

De speelzaal in het schoolgebouw wordt ook door onze groepen gebruikt wanneer we niet naar buiten kunnen of wanneer we een beweegactiviteit aan willen bieden.

Bij gezamenlijke activiteiten verlaten de kinderen de stamgroep om deel te nemen aan activiteiten binnen het spilcentrum, bv een thema-opening, meedraaien in de kleuterklassen of een viering. De eigen pedagogisch professionals begeleiden de kinderen. Soms is er een uitstapje in de buurt.

Er zijn geplande en spontane activiteiten buiten de stamgroep. De geplande activiteiten zijn terug te vinden in onze nieuwsbrief of het ouderportaal.

Als kinderen de stamgroep verlaten, dan is dat als volgt geregeld:

Als er kinderen op de hal spelen, is er een pedagogisch professional bij of de kinderen zijn in het vizier van de pedagogisch professional. Als de kinderen naar de speelzaal in het schoolgebouw gaan, gebruiken ze het evacuatiekoord. In de speelzaal is altijd een pedagogisch professional bij de kinderen aanwezig.

Als de kinderen een activiteit buiten het spilcentrum hebben, zijn ze een herkenbaar aan een Korein hesje of zitten zij in de bolderkar. De pedagogisch professionals zijn herkenbaar aan hun bedrijfskleding. Tijdens een uitstapje hebben ze een rugzakje met benodigde zaken bij zich (zoals een opgeladen groepstelefoon met daarin de aanwezigheidslijst en gegevens kinderen, EHBO-trommeltje).

Bij een korte wandeling door de wijk informeert de Pedagogisch professional altijd een collega van een andere groep dat ze weggaan en zorgt dat zij telefonisch bereikbaar is.

Extra opvang afnemen

Ouders hebben bij ons de mogelijkheid voor het afnemen van extra opvang.

Kinderen komen meestal op vaste dagen naar de dagopvang. Dat is belangrijk voor de stabiliteit van de groepen, het veilige en vertrouwde gevoel van de kinderen en daarmee de pedagogische kwaliteit. Soms kan het voorkomen dat ouders extra opvang nodig hebben. Aan extra opvang afnemen zijn spelregels verbonden. Ouders kunnen die regels vinden op de website.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Volgens de Wet Kinderopvang moet er per locatie vijftig uur per jaar beschikbaar zijn voor pedagogisch beleid en tien uur per fte voor coaching. De pedagogisch beleidsuren zijn bestemd voor de totstandkoming en uitvoering van beleidsvoornemens (zie pedagogische kwaliteit, onze focus voor dit jaar). De coachinguren worden ingezet om pedagogisch professionals te coachen bij hun werkzaamheden.

Het wettelijk kader voorschoolse educatie vraagt een extra inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers. Het betreft tien uur per VE-geïndiceerd kind. Die uren worden direct ingezet op de locatie, voor coaching van medewerkers of voor pedagogische of VE-beleidsontwikkeling.

Bovenstaande uren hebben we als volgt verdeeld, waarbij alle medewerkers (inclusief flexmedewerkers en invallers) minimaal eenmaal per jaar coaching ontvangen. De uren zijn vastgesteld op peildatum 1 januari.

<p>Vormgeving pedagogische beleidsvoornemens</p>	<p>Vestigingsmanager, 28 uur per week aanwezig</p> <p>Het schrijven van het pedagogisch werkplan per locatie Het bespreken van het pedagogisch werkplan en het pedagogisch beleid met het team (evalueren en nieuwe doelen stellen) en de oudercommissie Afstemming met de pedagogisch coach over de pedagogische- en coaching doelen 2024 Het bijwonen van Thema- overleg voor leidinggevenden over pedagogische thema's Het voeren van Teamoverleg; waarin onderwerpen gerelateerd aan het pedagogisch beleid besproken worden. Het voeren van overleg met de oudercommissie Het ontwikkelen en implementeren van hulpmiddelen voor het team; presentaties, implementeren van aangekochte of centraal ontwikkelde materialen, ondersteunen van ontwerp van binnen- en buiteninrichting en de vertaling naar investeringen</p>
--	---

	<p>Deelnemen aan de Klankbordgroep Pedagogiek en kwaliteit of zitting nemen in een subgroep voor de uitwerking van een pedagogisch onderdeel</p> <p>De vertaling van de locatiedoelen naar scholingsbehoefte/scholingsplan</p> <p>Overleg met samenwerkingspartners over de doorgaande lijn (IKC ontwikkeling, pedagogisch klimaat, warme overdracht</p> <p>Het bijwonen van en bijdragen aan lokale/gemeentelijke ontwikkeling zoals overleg met een ambulante begeleider, implementatie van het kindvolgsysteem, overleg met GGDbzo over ontwikkelingsvragen of SMI plaatsing.</p>
<p>Vormgeving coaching van medewerkers</p>	<p>Pedagogisch coach</p> <p>IKK coachingsuren: 115.9 uur per jaar</p> <p>Per week 2.23 uur.</p> <p>Werkoverleggen, focus doelen voor komend jaar. Dit doormiddel van experimenten naartoe werken. Observeren pedagogisch handelen, groepsklimaat, welbevinden en betrokkenheid kinderen. Pedagogisch scan (PIB); hierin kijken naar welbevinden en betrokkenheid kinderen en de pijler van kompas</p> <p>Coaching on the job</p> <p>Ondersteunen, begeleiden en observeren</p> <p>Overleg met de vestigingsmanager over de stand van zaken</p>
<p>Vormgeving van de verhoging kwaliteit van de voorschoolse educatie</p>	<p>Aantal kinderen op peildatum 1 januari 2024 : 16 kinderen, coaching uren op jaarbasis zijn 133.2 per jaar, 4 uur per week.</p> <p>Hulp bij het invullen van de themaplanningen, observeren of het terug te zien is op de groep, kijken naar het aanbod op de groep, verdiepvragen stellen waardoor pedagogisch professionals worden geïnspireerd, ondersteunen bij de ouderbetrokkenheid te vergroten, ouders informeren over VVE, aansluiten bij werkoverleggen, kindbesprekingen, overleggen met VVE-coördinator en vestigingsmanager, de VE-doelen borgen en evalueren, VVE-netwerkbijeenkomsten.</p>

Coaches verdelen hun uren over bijvoorbeeld werkoverleg, kind-besprekingen, inspiratiebijeenkomsten, samen formuleren van pedagogische doelen, evaluatie van pedagogische doelen en coaching on the job met teams. Coaches en managers streven gezamenlijk naar een zo efficiënt mogelijke inzet.

VE-opleidingsplan en coachingsplan

Pedagogisch professionals moeten hun VE-kennis en -vaardigheden jaarlijks onderhouden. We stellen ieder jaar een opleidingsplan en coachingplan op en voeren dat uit. Na afloop evalueren we het plan, de uitvoering en de behaalde doelstellingen. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Werken met programma's voor voorschoolse educatie.
- De ontwikkeling stimuleren van het jonge kind, in het bijzonder op de gebieden van taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- De ontwikkeling volgen van peuters en het aanbod van voorschoolse educatie daarop afstemmen.
- Ouders betrekken bij het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen.
- De voorschoolse educatie inhoudelijk laten aansluiten op de vroegschoolse educatie vanaf 4 jaar én zorgdragen voor een zorgvuldige overgang van voorschoolse naar vroegschoolse educatie.

960 VE-uren verdelen in de periode van 2½ tot 4 jaar

Onderstaande tabellen laten zien hoe we de 960 VE-uren op onze locatie verdelen over de dagen en weken. Het VE-aanbod omvat niet meer dan 6 uur per dag.

Op onze peuterwerkgroep(en) hebben wij 5 dagen per week een VE aanbod. Een peuter met VE-indicatie neemt deel aan het VE-aanbod op de volgende manier:

Aantal VE-uren per week	Aantal dagen per week	Aantal weken per jaar	Tijden VE-aanbod
16 uur	4 dagen	40 weken	Van 8.30 tot 12.30 uur

Op onze dagopvanggroep(en) hebben wij 5 per week een VE-aanbod. Een peuter met VE-indicatie neemt deel aan het VE-aanbod op de volgende manier:

Aantal VE-uren per week	Aantal dagen per week	Aantal weken per jaar	Tijden VE aanbod
12,5 uur	3 of 4 dagen	52 weken	Van 9.00 tot 12.00 uur OF van 14.00 tot 17.00 uur OF Van 8.30 tot 12.30 uur

Ons VE-programma

Het VE-programma geeft ons inspiratie en houvast bij het vormgeven van ons VE-beleid. We gebruiken het programma om de ontwikkeling van kinderen gestructureerd en samenhangend te stimuleren.

Onze locatie werkt met: Peuterplein

Peuterplein is gericht op de brede ontwikkeling van kinderen met daarbij specifieke aandacht voor taal. Peuterplein is opgebouwd rond acht thema's. Met ieder thema zijn er voldoende spelactiviteiten voor drie à vier weken. Binnen de activiteiten is differentiatie mogelijk en er wordt veel in kleine groepen gewerkt. Elk thema start met een 'wereldverkennde' activiteit, waarbij kinderen ervaringen kunnen opdoen met hun zintuigen. Elk thema sluit af met een terugblik op alle activiteiten waardoor alle geleerde woorden nog eens aan bod kunnen komen. De activiteiten binnen een thema zijn met elkaar verbonden en zorgen voor diepgang. Het thema loopt als een rode draad door het spelen, praten, denken en werken heen. En altijd doet de speelomgeving met het thema mee. Onze pedagogisch professionals werken bij Peuterplein graag samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. Voor verdere informatie verwijzen wij naar de website van Uitgeverij Malmberg. Peuterplein is door het NJI erkent als VVE methode (goed onderbouwd).

Bijzonderheden van onze locatie en gemeentelijke eisen

Specifieke VE-eisen in onze gemeente

Deze extra eisen stelt onze gemeente aan VE:

VE-integratie Wij vinden het belangrijk dat kinderen uit verschillende sociaal en culturele achtergronden met verschillende ontwikkelingsniveaus samen opgroeien en spelen, zij leren van elkaar. Wij geven dit vorm op de volgende manier: we zorgen ervoor dat kinderen van verschillende groepen/ontwikkelingsniveaus elkaar ontmoeten binnen onze locatie. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het buiten spelen, in de gymzaal of tijdens groep overstijgende activiteiten op de hal. Zo hebben we bijvoorbeeld vaker een voorleesmoment of een poppenkast als activiteit op de hal.

Binnen al onze peutergroepen is er plaats voor kinderen met of zonder een VE indicatie, waardoor we ook binnen de groepen veel verschil in taalniveaus hebben. Wanneer wij in kleine groepen werken, maken wij bewuste keuzes. We kijken of we kinderen samen kunnen voegen die juist kunnen versterken tijdens een activiteit en dus een verschil in ontwikkelingsniveau hebben. Wij vinden het belangrijk dat kinderen van elkaar kunnen en mogen leren. Dit doen we om de interactie tussen kinderen te stimuleren.

Bijlage 1.

De ontwikkelingsgebieden op een rij

Alle ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en zijn even belangrijk. Bij Wij zijn JONG willen we kinderen brede ervaringen op laten doen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot creatieve denkers en doeners. Die ontwikkeling is voortdurend aan de gang. En alle stappen die de kinderen zetten, doen ertoe voor ons. Lees de voorbeelden per ontwikkelingsgebied en zie de kinderen groeien – van 0 tot en met 12 jaar en ouder.

De acht ontwikkelingsgebieden:

1. **De sociale en emotionele ontwikkeling.** Van goed in je vel zitten, je veilig voelen en welbevinden naar vertrouwen hebben in jezelf en anderen, samenzijn, samen spelen, belangstelling hebben voor elkaar, samen genieten, samen delen, keuzes maken, plannetjes maken en terugkijken, troosten en getroost worden, samen vieren, samen regels maken, afspraken nakomen, onenigheid oplossen, opkomen voor jezelf en de ander, je identiteit vormen door vergelijking, verantwoordelijkheid voor elkaar dragen, participeren, anderen accepteren en met anderen omgaan, competitie, genieten van elkaar, samenwerken, etc.
2. **De motorische ontwikkeling.** De grote en de kleine motoriek. Van het pakken van je voetje naar om kunnen draaien, kruipen, lopen, balanceren, de bal rollen, strepen zetten met de kwast, een autootje laten rijden, een trein vastmaken, lopen over een streep, fietsen, dansen, schrijven, fluiten, voetballen, turnen, bouwen met fijne materialen, etc.
3. **Taal en communicatie/taalvaardigheid.** Van horen, huilen, kijken en brabbelen, naar luisteren, praten, een gesprek voeren, rijmen, lezen, schrijven, gedichtjes maken, verhalen bedenken en informatie tot je nemen.
Taal is een middel om uit te drukken en met anderen te delen wat je ervaart, voelt, denkt of wilt. Taal omvat spraak, dus het beheersen van klanken. Bij passieve taal gaat het om het vlot verstaan van dialogen, opdrachten, liedjes, verhalen, toneelstukjes en filmpjes.
4. **Rekenprikkel.** Van 'daar pas ik wel tussen' naar meten van de hoogte, breedte en diepte. Van rekening houden met één eigenschap tegelijk naar rekening houden met meer eigenschappen. Van willekeurig tellen van de getallen 1, 2, 7, 5, 10 naar het uitrekenen van $4 \times 12 = 48$. Van drie blokken op elkaar zetten naar werken vanuit een bouwtekening tot er een kasteel staat. Van verschil voelen tussen zacht, hard, nat, droog, licht en zwaar naar onderscheid maken tussen kleuren, vormen, structuren, hoeveelheden, etc.
5. **Muzikale en beeldende expressie.** Van geluiden horen, muziek luisteren, beelden en bewegingen zien en maken naar zingen, dansen, tekenen, schilderen, kleien, kleuren, structuren zien, composities maken, etc.
6. **Morele ontwikkeling en begrijpen van de sociale wereld.** Van voelen dat we van je houden en dat je erbij hoort naar voelen en weten dat je wordt gewaardeerd, nadenken over wat wel en niet mag en waarom, nadenken over wat een 'goed' mens is, nadenken over de verschillen tussen mensen, respecteren van anderen, etc.

7. **Verstandelijke ontwikkeling/denkontwikkeling.** Van doen, ervaren en ontdekken naar steeds meer concrete kennis van de mens en de wereld om je heen, abstracte begrippen, filosofische wijsheden, begrijpen van de fysische wereld – van zandkorrel tot sterrenstelsel – en de levende natuur, begrijpen hoe voorwerpen zich gedragen in allerlei situaties en combinaties met elkaar (bijvoorbeeld het effect van water op papier), de effecten van handelingen op objecten kunnen voorspellen (bijvoorbeeld hoe de bal gaat rollen), vertrouwd raken met allerlei technische en digitale middelen en -toepassingen etc.
8. **Zelfsturing en ondernemingszin.** Van willekeurig exploreren naar bewust voor je spel kiezen. Van weten wat je wilt naar initiatief nemen en stappen zetten om je doel te bereiken. Van met wilskracht iets oppakken, doelen stellen en keuzes maken naar scenario's voor acties verzinnen, afstand kunnen nemen en leren uit ervaring. Van leren omgaan met moeilijkheden en obstakels naar problemen oplossen.

Bijlage 2.

Overzicht formulieren pedagogisch werkplan

De ingevulde formulieren uit deze bijlage zijn een integraal onderdeel van dit pedagogisch werkplan.

- Formulier overzicht professionals in opleiding, stagiairs en vrijwilligers
- Formulier Mentorschap (of digitaal via Konnect)
- [Formulier groepsplan of themaplanning VE](#)
- [Formulier evaluatie groepsplan of themaplanning VE](#)
- Formulier beschrijving rollen pedagogisch beleidsadviseur, beleidsmedewerker en pedagogisch coach
- [Formulier overzicht jaarlijkse coaching en opleiding VE](#)
- Formulier overzicht jaarlijkse coaching en opleiding regulier
- Formulier adviesaanvraag OC pedagogisch werkplan

Bijlage 3.

Begrippenlijst

VE

VE staat voor Voorschoolse Educatie en is onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool.

LRK-nummer

Unieke registratienummer voor iedere kinderopvanglocatie. Dit nummer is opgenomen in het Landelijke Register Kinderopvang.

Beroepskracht-kindratio (BKR)

De verhouding tussen het aantal beroepskrachten en het aantal kinderen in de groep.

Bijlage 4.

Gebruikte literatuur

Boonstra, M. & IJ. Jepma (2016). *Lerenderwijs. Samenwerken aan pedagogische kwaliteit in de kinderopvang*, Springer Media B.V.

Fukkink, R., redactie (2017). *Pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*. BKK. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.

GGD GHOR Nederland & Nederlands Jeugdinstituut (NJI), *Veldinstrument observatie pedagogische praktijk kindercentra en peuterspeelzalen december, 2014* Utrecht.

Hoex, J., (2010). *Een solide basis voor positief jeugdbeleid*. Nederlands Jeugdinstituut.

ISSA, VBJK, Mutant (2016) *Europees kader voor kwaliteit (*Nederlandse samenvatting) - European Quality Framework ECEC/ EQF*.

Keulen, van, A., Leseman, P., Wanningen, K. & Kool, C. (2015). *Kwaliteitskader voor educatie van het jonge kind*. Nuvoorlater.nl

Keulen, A. van & E. Singer (2012), *Samen verschillend. Pedagogisch kader diversiteit in kindercentra 0-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B. (2020). *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang*. Lannoo.

Laevers, F., Buyse, E., Daems, M. Declercq, B. (2016). *Welbevinden en Betrokkenheid als toetsstenen voor kwaliteit in de kinderopvang* (Uitgave kennisdossier kinderopvang BKK). Utrecht: BKK.

Landelijk Pedagogenplatform Kindercentra (2017). *Bouwstenen voor een pedagogisch kwaliteitskader Kinderopvang*.

Leseman, P., Veen, A. redactie (2016). *Ontwikkeling van kinderen en relatie met kwaliteit voorschoolse instellingen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Kohnstamm Instituut.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2009). *De NCKO kwaliteitsmonitor*. SWP.

Nederlands Consortium Kinderopvang Onderzoek. (2012). *De kwaliteitsmonitor BSO*. SWP Amsterdam.

Riksen -Walraven, M. (2000). *Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang*. Vossiuspers AUP, Amsterdam.

Schreuder, L., M. Boogaard, R. Fukkink & J. Hoex (2011), *Pedagogisch kader kindercentra 4-13 jaar*. Reed Business, Amsterdam.

Singer, E., & De Haan, D. (2021). *Speels, liefdevol en vakkundig*. SWP.

Singer, E. & L. Kleerekoper (2009), *Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar*. Elsevier gezondheidszorg, Maarssen.

Singer, E., Van Keulen, A., Saiz, A. B., & Roetman, A. (2012). *Samen verschillend*. Reed Business Education.

Strik, A., Schoemaker, J., (2018) *Interactievaardigheden. Een kindvriendelijke benadering*. Bon Stafleu van Loghum, Houten.

